

Türkiye Cümhuriyeti ile Japonya İmparatorluğu arasında münakit ticaret ve seyrisefain mukavelesinin tasdikına mütedair kanun

(*Resmî Gâzete ile neşir ve ilâm : 5/IV/1931 - Sayı : 1766*)

№ 1792

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti ile Japonya İmparatorluğu arasında 1930 senesi teşrinievvelinin 11 inci günü Ankarada akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain mukavelesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

30 mart 1931

TÜRKİYE İLE JAPONYA ARASINDA TİCARET VE SEYRİSEFAİN MUAHEDENAMESİ

Bir taraftan

Türkiye Cümhuriyeti Reisi

Diğer taraftan

Haşmetli Japonya İmparatoru

Memleketleri arasında ticaret ve seyrisefain münasebetlerini tanzim etmek arzusunda olduklarından bir muahedename aktine karar vermişler ve bu maksatla, murahhasları olmak üzere,

Türkiye Cümhuriyeti Reisi:

Diyarbakir Mebusu esbak vekil ve Büyük Elçi Zekâi, Burdur Mebusu Şeref, Hariciye Vekâleti Müsteşarı Menemenli Numan Beyleri;

ve Haşmetli Japonya İmparatoru:

Türkiyede Japonyanın Maslahatgüzar Vekili Müsyü Nioji Nihei'yi tayin etmişlerdir.

Müşarileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini tesbit ettikten sonra atideki ahkâmı kararlaştırmışlardır.

Madde — 1

Menşei Yüksek Âkit taraflardan biri olan tabii veya mamül müstahsallar, mevritleri neresi olursa olsun, diğerinin ülkesine ithal olundukları zaman, gümrük resmine, munzam resimlere, tezyit emsaline veya her hangi başka resim ve mükellefiyetlere müteallık hususlarda, en ziyade müsaadeye mazhar mamleketin mıntakavî tesmiyeleri ne olursa olsun - mümasil müstahsallarına bahşedilmiş veya ileride edilebilecek olan muameleden daha az müsait bir muameleye tabi tutulmıyacaktırlar.

Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinden diğerinin ülkesine ihraç edilecek tabii veya mamül müstahsallar en ziyade müsaadeye mazhar millet ülkesine gönderilen mümasil müstahsallara tatbik edilen veya edilecek olanlardan başka veya daha yüksek resim ve mükellefiyetlere tabi tutulmıyacaktırlar.

En ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi teminatı ithalât ve ihracat resimlerinin istifa tarzına, emtianm gümrük ambarlarına vazına, gümrük aıdat ve muamelâtına, ithal edilen emtianm muayene ve tahlili usulüne şamildir.

Madde — 2

Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden, diğerinin ülkesinden gelen veya o ülkeye giden her hangi bir maddenin ithal veya ihraç üzerinde - diğer her hangi bir memleketten ithal veya herhangi diğer bir memlekte ihraç edilen mümasil maddelere de teşmil edilmedikçe - hiç bir memnuiyet veya takyit idame veya ihdas edilmeyecektir. Maahaza bu maddenin hükmü, gerek harp zamanında, gerek sıhî tedabir dolayısıyla, gerekse faideli hayvanların ve nebatların hayatını hastalıklardan ve muzir tufeylilerden vikaye maksadile idame veya ihdas edilen memnuiyet veya takyitlere kabili tatbik değildir; şurası daima mukarrerdır ki, mezkûr memnuiyet veya takyitlerin aynı şerait dahilinde bulunan diğer ecnebi memleketlere aynı zamanda ve aynı tarzda teşmil edilmesi meşrutur.

Madde — 3

Yüksek Âkit taraflar kendi ülkeleri üzerinde transit serbestisini yekdiğerine mütekaabilen bahşederler ve bundan dolayı istatistik resimleriyle muhafaza ve mağaza masrafları müstesna olmak üzere, hiç bir transit resmi almamağı taahhüt ederler.

Madde — 4

Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesine duhulde bazı ithalât maddeleri hakkında muhtelif gümrük resimleri mevcut olduğu takdirde diğerinin ülkesinden gelen maddelerin en aşağı resimlerden istifadeleri için menşehatnamesi talep edilebilecektir.

Menşehatnameleri gerek mürsilin mensup olduğu ticaret ve sanayi odaları, gerek gümrük makamı gerekse mürselünileyh memleketin kabul edeceği her hangi teşkilât veya heyet tarafından ita olunacaktır. Bunlar mürselünileyh memleketin siyasî veya konsolosluk mümessili tarafından tasdik edileceklerdir.

Madde — 5

Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinde Devlet, vilâyetler, kazalar ve nahiyeler hesabına olarak bir maddenin istihsali, imali, veya istihlâki üzerine vazedilmiş veya edilecek olan dahilî resimler hiç bir sebeple iki taraf müstahsallarına, aynı einsten olan yerli müstahsallara yahut mümasil yerli müstahsallar bulunmadığı takdirde en ziyade müsaadeye mazhar milletinkilere tatbik edildiğinden daha ağır bir surette tarholunmıyacaktır.

Madde — 6

Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaasından ticaret ve san'at erbabı ile keza bu âkit taraf ülkesinde mukim olup orada ticaret ve san'atlarını icra eden ticaret ve san'at erbabı, diğer taraf ülkesinde, gerek bizzat gerek seyyar ticaret memurları vasıtasile nümune ile veya nümunesiz mübayaatta bulunabilecekler veya sipariş alabileceklerdir. Bu ticaret ve san'at erbabı ve bunların seyyar ticaret memurları böylece mübayaatta buldukları ve siparişler aldıkları zaman mükellefiyet ve teshilât hususlarında en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden istifade edeceklerdir.

Nümune olarak getirilen maddeler, her iki memlekette, bunların tekrar ihraçlarını veya kanunen muayyen mühlet zarfında ihraç edilmedikleri takdirde icap eden gümrük resimlerinin tediyelerini temin için müesses gümrük nizam ve muamelelerine tevfikân gümrük resminden muvakkaten muaf olarak kabul edileceklerdir. Maahaza bu imtiyaz kemiyet veya kıymeti dolayısıyla nümune telâki olunmıyacak veya mahiyeti itibarile tekrar ihracı esnasında aynıyeti tesbit edilemeyecek olan maddelere şamil olmıyacaktır. Bir nümunenin, muafiyeti rüsumiyeden müstefit olup olmayacağını tayin hakkı, bileümle ahvalde, münhasıran ithalin vuku bulduğu mahallin salâhiyettar makamlarına aittir.

Madde — 7

Yüksek Âkit taraflardan her biri, diğer tarafın her hangi diğer bir milletin mümasil mümessillerini kabul ettiği şehir ve limanlarında ikamet edebilecek olan başkonsolos, konsolos ve muavin konsoloslar tayin etmek serbestisine malik olacaktır. Maamafih, bu başkonsolos, konsolos ve muavin konsoloslar nezdine tayin edildikleri memleket Hükûmeti tarafından müesses usule tevfikân berat veya sair muktazi müsaadenameleri istihsal eylemedikçe vazife ifasma başlayamıyacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan birinin konsolosları diğer tarafın ülkesinde, her hangi diğer bir ecnebi memleketin mümasil konsoloslarına bahşedilmiş veya edilecek olan bileümle imtiyaz, istisna ve muafiyetlerden, mütekabiliyet şartile müstefit olacaklardır.

Madde — 8

Yüksek Âkit taraflardan birinin bir tebaasının diğer tarafın ülkesinde vefatı takdirinde, akrabası olmakla beraber, vefat mahallinde müteveffanın memleketi kanunlarının kendisine terekeyi muhafaza altına alması ve idare etmeğe mesâğ verdiği hiç bir kimse bulunmazsa, müteveffanın tebaası bulunduğu memleketin salâhiyettar konsolosu, icap eden resmi muameleleri yaptıktan sonra müteveffanın mallarının bulunduğu memleket kanunlarının tayin ettiği şekil ve hudut dahilinde terekeyi muhafaza altına alması ve idare etmeğe mezun olacaktır.

Şurası mukarrerdir ki, müteveffaların terekelerinin idaresi hususunda, yüksek Âkit taraflardan birinin her hangi diğer ecnebi bir memleketin konsoloslarına evvelce bahşetmiş olduğu veya bilâhare bahşedeceği bileümle imtiyaz, istisna ve muafiyetler, mütekabiliyet şartile, derhal diğer Yüksek Âkit tarafın konsoloslarına teşmil edilecektir.

Madde — 9

Yüksek Âkit taraflardan birinin diğer tarafın ülkesinde ikamet eden konsolosları, birinci tarafın gemilerinden firar etmiş olan, ikinci taraf tebaalarından gayri, gemici efradı geri almak için mahallî hükûmet tarafından kanunun müsaade ettiği nisbette muavenete mazhar olacaklardır.

Madde — 10

Yüksek Âkit taraflardan her biri, diğer tarafın gemilerine, kendi bahrî limanlarında, limana serbestçe duhul ve limandan istifade hakkında ve seyrüsefer ile gemilerin ve hamule ve yolcularının ticarî muamelâtında ve tahmil ve tahliye vesaitinde bahşettiği teshilâttan tamamen intifa etmek hususlarında ve kezalik hükûmet, resmî makamlar imtiyaz sahipleri veya her nevi müesseseler nam ve hesabına cibayet edilen her türlü rüsum ve tekâlifte, kendi sefainine mahsus muameleye müsvi bir muamele teminini taahhüt eyler.

Madde — 11

Yüksek Âkit taraflardan birine mensup bir sefinenin diğer taraf sahillerinde batması, karaya oturması hasara veya mecburî tevakkufa uğraması gibi hadiselerde, bu sefine, gerek kendisi gerek hamulesi itibarile, mütekabil memleketlerden her birinin kanunî mevzuatının, mümasil ahvalde, kendi gemilerine bahşettiği aynı himaye ve teshilâttan müstefit olacaktır. Kaptan, mürettebat ve yolculara - gerek şahısları, gerek sefine ve hamulesi için - mahallî tebaalara yapılan derecede muavenet ve muzaheret gösterilecektir.

Tahlisiyeye müteallik ameliyat memleketin kavaninine tevfikân icra edilecek ve mümasil ahvalde mahallî tebaaların tabi tutulduğundan daha ağır tahlisiye masrafı tediye edilmeyecektir.

Bundan başka, Yüksek Âkit taraflar, kurtarılan emtianm, dahilî istihlâke tahsis edilmiş olmadıkça, hiç bir gümrük resmi tediyesine tabi tutulmamasında mutabık kalmışlardır.

Madde — 12

Gemilerin tabiiyeti, mevzubahs geminin mensup olduğu devletin kanunları mucibince her memleketin salâhiyettar makamı tarafından verilip gemide mevcut bulunan senet ve patentlerle tayin edilecektir.

Madde — 13

Yüksek Âkit taraflardan birinin sancağını taşıyıp diğer tarafın bir limanına, orada gerek hamulelerini eenebi bir semti maksut için teşkil veya ikmal etmek, gerek eenebi memleketten getirdikleri hamulelerini kısmen veya kâmilen tahliye eylemek maksadile giren gemi ve vapurlar, müteakıl memleketlerin kanun ve nizamlarına uyarak ve mümasıl ahvalde yerli gemilerin tabi olduğu veya olacağından başka rüsum tediye etmeksizin, hamulelerinin aynı memleketin diğer limanına yahut bir eenebi limana mahsus olan kısmını gemi dahilinde hıfız ve bunu tekrar ihraç edebileceklerdir.

Madde — 14

Bu muahedename:

1 — Yüksek Âkit taraflardan her birinin müteakıl kanunlarile tanzim edilmekte devam edecek olan kabotaja;

2 — Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden hemhudut memleketlere hudut ticareti hakkında bahşedilmiş veya atiyen bahşedilecek müsaadelere;

3 — Bir veya müteaddit memleketlerle aktedilmiş veya edilecek olan bir gümrük ittihadından münbais hususî müsaadelere;

4 — Yüksek Âkit taraflardan birinin millî sayıt istihsalâtına veya millî sayda temsil edilen avcılık istihsalâtına, bunların ithaline müteallik hususlarda, bahşedilen veya ileride edilecek olan muameleye;

5 — Yüksek Âkit tarafların kara sularında sayıt icrasına;

6 — Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış bulunan memleketler arasında gümrük tarifesi hususunda, mevcut veya ileride ihdas edilecek olan hususî menfaat ve müsaadelere;

7 — Millî ticareti bahriyeye bahşedilen tergiplere;

8 — Limanların, açıktaki demirleme mahallerinin ve sığ sahillerin bahri hizmetlerinin ifasına, kezalik kılavuzluk, cer, bahri yardım ve tahlisiye icrasına- bu ameliyelerin iki taraf kara sularında ve Türkiye için Marmara denizinde icra edilmeleri takdirinde- tatbik edilmez.

Madde — 15

7,8 ve 14 üncü maddelerde olduğu gibi, bu muahedenamenin sarıh surette muhalif ahkâma tabi tuttuğu ahval mahfuz kalmak şartile, ticaret ve seyrisefaine müteallik bütün hususlarda, Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden herhangi bir Devletin tebaa veya gemilerine bahşedilmiş veya ileride edilecek olan herhangi müsait muamelenin, şartsız ve tavizsiz olarak, diğer tarafın tebaa veya gemilerine derhal teşmil edileceğini Yüksek Âkit taraflar kararlaştırmışlardır; iki tarafın bu husustaki fikri, yukarıda zikredilen müstesna ahval hariç kalmak üzere, bir tarafın ticaret ve seyrisefainine diğer tarafta, her hususta, en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi temin etmektir.

Madde — 16

Bu muahedenamenin ahkâmı Yüksek Âkit taraflardan biri veya diğerine ait bulunan veya onun tarafından idare edilen bileümle ülkelere ve araziye kabili tatbiktir.

Bu muahedename tasdik olunacak ve tasdiknameler mümkün olan süratle Ankarada teati edilecektir.

Muahedename, tasdiknamelerin teatisinden otuz gün sonra meriyete girecektir.

Meriyete girdiği tarihten itibaren üç sene müddetle muteber olacaktır. Mezkûr müddetin inkızasından lâakal altı ay evvel Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden feshedilmediği takdirde bu muahedename kendiliğinden temdit edilmiş olacak ve feshi gününden itibaren altı ay müddetin hitamma kadar meriyette kalacaktır.

Yukarıdaki ahkâmı tasdik etmek üzere müteakabil murahhaslar bu muahedenameyi imzalamışlar ve mühürleriyle mühürlemişlerdir.

Ankarada, beşinci Showa senesinin onuncu ayının on birinci gününe müsadif olan 1930 senesi onuncu ayının on birinci günü, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Zekâi

Mustafa Şeref

Numan

Hioji Nihei

İMZA PROTOKOLU

Bu günkü tarihle aktedilen bu muahedenamenin imzasına mübaşeret esnasında zirde imzaları bulunan murahhaslar berveçhi ati hususatı kararlaştırmışlardır:

1 - Şurası mukarrerdir ki yüksek âkit taraflardan her birinin dumpinge müteallik kanunî mevzuatı işbu muahedename ahkâmı ile haleldar olmamıştır.

2 - Şurası mukarrerdir ki, Türkiyenin, millî sancak taşıyan ve Türk limanları arasında posta çantalarının nakli hizmetini muntazaman yapan gemilere fener resmi üzerinden tenzilât bahşetmesi keyfiyeti onuncu madde ahkâmını haleldar etmez.

3 - Kezalik şurası da mukarrerdir ki Türkiye ile Japonya arasında Ankarada 30 temmuz 1929 tarihinde imzalanmış olan muvakkat ticarî itilâf bu muahedenamenin meriyete girmesini müteakip derhal hükümden sakıt olacaktır.

Bu protokol bu muahedenamenin mütemmim cüzü olacak ve onunla aynı zamanda meriyete girecektir.

Ankarada, 11 teşrinievvel 1930 (Showa 5) tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Zekâi

Mustafa Şeref

M. Numan

Hioji Nihei

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 28 - III - 1931 ve 1/837

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkere-
nin tarih ve numarası : 30 - III - 1931 ve 4/200

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların Cilt Sayfa
cilt ve sayfa numaraları : 25 28
26 83,115:116,124,137:140

Bu kanunla ilişiği olan kanunların numaraları :